

La vegetació

MEDITERRÀNIA

QUADERN de L'ALUMNE

i el foc

GEN
GOB-EIVISSA

GRUP D'ESTUDIS DE LA NATURESA

AMB EL SUPORT DE:

Fundació
"SA NOSTRA"

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

L'home amb la natura

Els boscos són molt importants per a la vida del nostre planeta, desenvolupen funcions ecològiques vitals per a tots els éssers vius.

Llegeix el següent poema d'Alcover:

Desolació

*Jo só l'esqueix d'un arbre, esponerós ahir,
que als segadors feia ombra a l'hora de la sesta;
mes branques, una a una, va rompre la tempesta,
i el llamp, fins a la terra, ma soca migpartí.*

*Brots de migrades fulles coronen el bocí
obert i sens estranyes que de ma soca resta;
cremar he vist ma llenya; com fumerol de festa,
al cel he vist anar-se'n la millor part de mi.*

*I l'amargor de viure xucla ma arrel esclava, i sent
brotar les fulles, i sent pujar la saba,
i m'aida a esperar l'hora de caure, un sol conhort:*

*cada ferida mostra la pèrdua d'una branca;
sens jo, res parlaria de la meitat que em manca,
jo visc sols per a plànyer lo que de mi s'és mort*

Joan Alcover

- Explica el seu significat

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Dia forestal mundial

El dia 1 de març es celebra el dia forestal mundial.

- Per què creus que es celebra?

- Resumeix quines són les funcions de la vegetació al medi i la seua importància per a la vida dels animals i de les persones.

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Adaptació al clima

- Quina és la principal característica del clima mediterrani?

Els llargs períodes de sequera han obligat a la vegetació a desenvolupar mecanismes d'estalvi d'aigua. Aquests mecanismes es veuen reflectits als diferents tipus de fulles, adaptades per evitar l'evapotranspiració.

Aquests tipus de fulles són:

- Estretes i revolutes: es refereix, per exemple, a la forma de les fulles del cepell (*Erica multiflora*).
- Petites i coriàcies: es refereix a les fulles dures i coriàcies, especialment adaptades a la sequedat com, per exemple, les de la mata (*Pistacia lentiscus*).
- Blanes i capaces de marcir-se i tornar-se a refer: es refereix a les fulles gruixudes i blanes, les quals s'arruguen si perden aigua, però es tornen a refer com, per exemple, les de l'estepa blanca (*Cistus albidus*).

- Què és l'evapotranspiració?

- Digues dos espècies vegetals que trobam als nostres pinars amb les característiques descrites per a cada tipus de fulles.

- Estretes i revolutes...:
- Petites i coriàcies...:
- Blanes i capaces de marcir-se i tornar-se a refer...:

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Adaptació al foc

La vegetació mediterrània està, en certa manera, adaptada a la presència del foc (pirofitisme). Això no significa que aquesta vegetació sigui incombustible, sinó que ha après a sobreviure després del foc de maneres sorprenents.

- Existeixen dos mecanismes de regeneració de la vegetació després d'un incendi. Quins són?

- De les espècies que citam a continuació digues quin tipus d'estratègia utilitza cada una per a regenerar-se després d'un incendi.

- Pi.....:
- Mata.....:
- Coscoll.....:
- Romaní.....:
- Ginebre.....:
- Estepa.....:
- Frígola.....:
- Cepell.....:

- Què és un banc de llavors?

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Adaptació al foc. Usos i propietats de les plantes

L'adaptació de la vegetació mediterrània al foc fa que algunes plantes s'aprofitin de l'absència de la competència per la llum, provocada per l'incendi, per estendre's. De fet, aquestes plantes "afavoreixen" el foc amb la presència als seus teixits d'essències i reïnes, substàncies molt inflamables i oloroses.

- Digues quines plantes et pareixen més inflamables:
 - Tomaní (fa molta olor).....:
 - Pi (te molta reïna)
 - Estepa blanca (no fa olor)....:
 - Cepell (no fa olor)
 - Romaní (fa molta olor).....:
 - Ullastre (no te reïna).....:

- Quin usos en fa l'home de les essències i reïnes d'aquestes plantes?

- Quines propietats tenen aquestes substàncies?

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Usos i propietats

L'home obté, des de molt antic, gran quantitat de productes dels arbres i plantes dels boscos.

- Dels següents arbres i arbusts quins usos es podien extreure?

Pi:
Molt abundant a les Pitiüses. Té molta reïna, la seua fusta és molt utilitzada però d'escassa qualitat. El tronc té molta escorça.

Savina:
La seua fusta és forta, mai es fa malbé ni es podreix.

Estepa blanca:
Les seues fulles, amb una densa pilositat, són ovalades i suaus al tacte.

Frígola:
Els seues teixits contenen essències molt oloroses.

Raspall o granerola:
Té propietats purgants bastant fortes.

Ginebre:
Té una fusta molt olorosa i bona de tallar i treballar.

Tomaní:
Conté essències molt oloroses.

Baladre:
És una planta tòxica.

Romaní:
Conté essències molt oloroses.

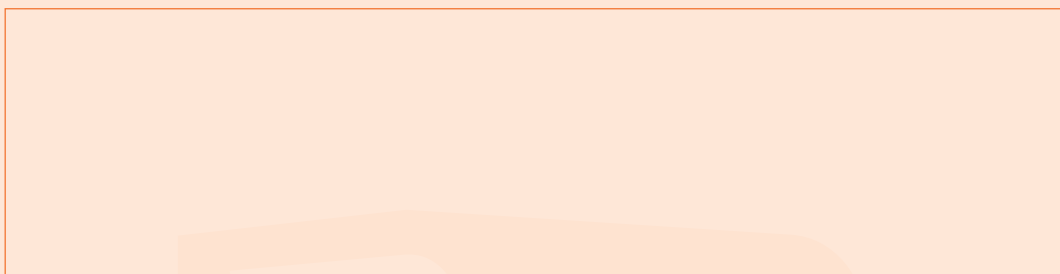
VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Dia de la desertificació i la sequera

La pèrdua del sòl fèrtil és un greu problema que afecta a molts de països i provoca la desertificació de grans extensions de terra.

Per això, el 17 de juny es celebra el dia mundial contra la desertificació i la sequera.

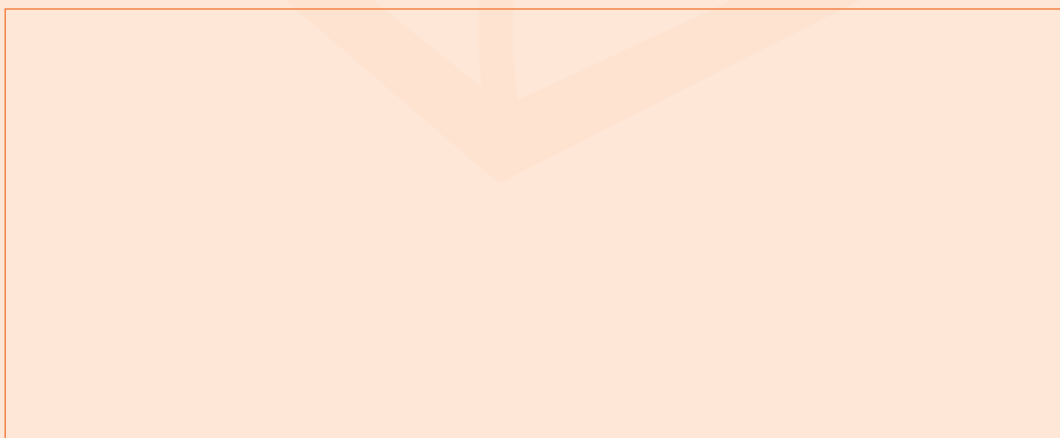
- Per què creus que es celebra aquest dia?

- Què passa a una muntanya on ha desaparegut la vegetació a conseqüència d'un incendi i plou de forma torrencial?

- Quines són les causes de la desertificació i la sequera?

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Plantem un arbre!

La millor època per plantar un arbre és entre els mesos d'octubre i març. Quan més s'apropi la plantació a la primavera, més dificultat tindrà l'arbre per aferrar-se. En primavera, l'arbre obre els seus brots i les seues fulles creixen, pel que necessita més hidratació i és més difícil que aferri.

Com fer-ho:

Feu un clot més profund que la massa d'arrels (20x20 cm aproximadament) en una zona adequada. Treieu l'arbre de la palangana aguantant-lo pel tronc i anant alerta amb el pa d'arrels a fi que surti tot sencer.

Procureu que la planta quedi vertical i cobreix tot el pa d'arrels. El coll de l'arbre ha de quedar tapat amb un parell de centímetres de terra. Tireu primer la terra més bona que hi ha al costat del clot que has fet i, a continuació, la terra de menys qualitat.

Pitja amb les mans la terra que queda als costats de l'arbre. En cas que sigui necessari col·loca-hi protectors i barres de subjecció de manera que quedin bastant fixos. Rega l'arbre perquè la terra quedi aferrada a les arrels.

Atenció: cas de ser necessàries repoblacions forestals a les àrees cremades, les portarà a terme personal especialitzat.

VEGETACIÓ MEDITERRÀNIA

Arbres Mediterranis de les Pitiüses

Pi blanc
(*Pinus halepensis*)

Pi ver
(*Pinus pinea*)

Savina
(*Juniperus phoenicea*)

Alzina
(*Quercus ilex*)

